

LAKIALOITE 20/2002 vp

Laki sosiaalihuoltolain 27 a ja 27 b §:n sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Väestön ikääntyessä joudutaan entistä enemmän pohtimaan sitä, miten vanhusten hoidosta selviydytään, kun toimintakyky alenee ja sairaudet vaivaavat. Kotona tapahtuva hoitotyö on usein inhimillisempää kuin laitoshoido, ja usein se on myös ikääntyneiden oma tahto. Tämän lisäksi se on myös taloudellisesti edullisempaa. Tämä koskee myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden hoitoa sekä terminaalivaiheen hoitoa.

Maassamme on noin 300 000 omaishoidossa olevaa henkilöä, mutta vain 20 000 on virallisesti kunnan myöntämän omaishoidon tuen piirissä. Omaishoitoa koskevien sosiaalihuoltolain säännösten henki ei näin ollen kunnissa toteudu. Omaishoitoa määrittävien säännösten mukaan omaishoitoa on tuettava sekä taloudellisesti että palvelujen avulla.

Kunnissa vallitsee nykyisin kirjava käytäntö siinä, kuka on oikeutettu saamaan omaishoidon tukea. Siksi hoidon määrittely vaatii selkiyttämistä. Kunnissa ei ole osattu varata riittäviä määrärahoja tähän tarkoitukseen, minkä vuoksi rahat usein loppuvat jo puolessa välissä vuotta eikä uusia sopimuksia voida tehdä. Näin omaishoidon tuen saaminen on monessa tapauksessa sattumanvaraista, koska sitä ei ole määritelty subjektiiviseksi oikeudeksi. Tämän lakiesityksen mukaan hoito taataan jokaiselle kriteerit täyttävälle henkilölle. Vain näin omaishoidosta voi tulla tosiasiallinen vaihtoehto kunnissa. Ase-

tuksella voidaan määritellä tarkemmin yhtenäiset kriteerit kaikkia kuntia velvoittaviksi.

Omaishoitoon sitoutuneiden henkilöiden asemassa on myös korjattavaa. Riittävä vapaa-aika on välttämätöntä sekä terveydellisistä että työsuojelullisista syistä. Omaishoitajien jaksamisen parantamiseksi tulee mahdollisuuksia lepoon parantaa lisäämällä lakisääteisten vapaapäivien määrää. Lisäksi kunnat tulee velvoittaa huolehtimaan siitä, että omaishoitajille järjestetään sijaisia siinä määrin kuin heillä on siihen oikeus. Omaisiaan ja läheisiään hoitavilla tulee olla subjektiivinen oikeus vapaapäiviin. Työuupumuksen riski on suuri, koska työ on raskasta ja sitoo monessa tapauksessa hoitajan miltei täydellisesti hoidettavaan.

Omaishoidon tukea tulee myös korottaa selkeästi, jotta palkkio kuvastaisi omaishoitajien tekemän työn raskautta ja vaativuutta ja toimisi myös kannustimena ja mahdollistajana omaishoitoon. Omaishoitajat samoin kuin perhehoitajat on asetettu myös tarpeettomasti eriarvoiseen asemaan kuntoutuksen osalta. Tämä esitetään korjattavaksi säätämällä heille sama oikeus kuntoutukseen kuin kunnallisilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sosiaalihuoltolain 27 a ja 27 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 a §:n 2 momentti ja 27 b §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 27 a §:n 2 momentti laissa 1365/1992, 27 b §:n 2 ja 3 momentit laissa 1134/20, seuraavasti:

27 a §

Omaishoidon tukea annetaan, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla. Sopimus omaishoidon tuesta voidaan tehdä myös muun henkilön kuin omaisen tai läheisen kanssa.

jonka aikana hän on päivittäin sidottu hoitoon, sekä neljä viikkoa kalenterivuotta kohti. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi. Alin hoitopalkkio on 425 euroa kuukaudessa.

Asetuksella säädetään tarkemmin 27 a §:n 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä omaishoidon tuen saamiseksi, omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion tarkistamisesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

27 b §

Omaishoidon tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä henkilöllä on oikeus pitää vapaata vähintään vuorokausi sellaista viikkoa kohti,

2.

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1261/1991, 982/1992, 1366/1992 ja 1555/1992, uusi 6 momentti seuraavasti:

2 §

Sen estämättä, mitä 4 momentissa säädetään, on 4 momentissa tarkoitettulla hoitajalla yhtäläinen oikeus yhdessä 1 §:n 1 momentissa tarkoi-

tettujen kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden kanssa 1 momentissa tarkoitettuun kuntoutusetuuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2002

Leea Hiltunen /kd